

Olvasásfejlesztési és -népszerűsítési világkörkép

Összeállította

**Országos Széchényi Könyvtár
Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum**

Budapest

2022. június 27.

TARTALOM

1. Országokon átívelő programok	5
2. Amerikai Egyesült Államok	6
3. Ausztria	7
4. Csehország	7
5. Finnország	7
6. Franciaország	8
7. Görögország	9
8. Hollandia	10
9. Horvátország	10
10. Írország	11
11. Lengyelország	11
12. Lettország	12
13. Magyarország	13
14. Nagy-Britannia	16
15. Németország	17
16. Norvégia	19
17. Olaszország	20
18. Oroszország	21
19. Portugália	22
20. Románia	22
21. Spanyolország	23
22. Svédország	23
23. Szlovákia	24
24. Szlovénia	25
25. Ukrajna	27

1. Országokon átívelő programok

A világban jelenleg 773 millió felnőtt és gyerek nem tud olvasni. Az analfabetizmus elsősorban a szegényebb régiókat érinti, de a funkcionális analfabéták és a gyenge olvasási képességekkel rendelkezők száma minden országban jelentős. Az IFLA 2021 szeptemberében kiadott [dokumentuma](#) az UNESCO Egész Életen Át Tartó Tanulás Intézete által fenntartott [LitBase adatbázis](#) alapján foglalja össze a könyvtárak szerepét az olvasásnépszerűsítés nemzetközi programjaiban. A [forrásadatbázis](#) újabb programok indításához, hatékony olvasásnépszerűsítési stratégiák megfogalmazásához 255 lokális és országos szintű jó gyakorlatot sorol fel 97 országból.

A [Nemzetközi Digitális Gyermekkönyvtár](#) (ICDL) nonprofit alapítványként működik, könyvtárak, felsőoktatási intézmények, kormányok oktatásért felelős minisztériumai, számos könyvkiadó, könyvterjesztő és egyéb vállalat (köztük a Microsoft és az Adobe), valamint magánszemélyek támogatásával. A cél a legjobb gyermekirodalom online elérhetővé tétele annak érdekében, hogy a gyerekek a globális társadalom tagjaivá váljanak, megértve a tolerancia fontosságát, elismerve más népek kultúráját, nyelvét és gondolatait. Az adatbázis jelenleg több mint 70 nyelven közel 4.500 könyvet tartalmaz. Az olvasók regisztrálhatnak, keresési eredményeiket tárolhatják, megőrizhetik kedvenc könyveiket virtuális könyvespolcukon, és visszatérhetnek az általuk utoljára olvasott oldalakhoz. Az ICDL eredményeit bemutató [2007-es esettanulmány](#) említi azt a példát, hogy négy országból tizenkét gyermek, akik négy éven keresztül használták az ICDL-t, egyre érdeklődőbbé váltak a könyvek, a könyvtárak, a technológia és a körülöttük lévő világ iránt. Az is kiderült, hogy szeretik a könyveket kézbe venni, és szívesen használják az online keresőeszközöket is. Nagyra értékelik a valóságos könyvtárat, ahol társasági életet élhetnek és olvashatnak. Jól érzékelhető, hogyan növekedett az olvasással kapcsolatos motivációjuk és a más kultúrák iránti érdeklődésük.

Az [ELINET–The European Literacy Policy Network](#) projekt 28 ország 80 partnerintézményének közreműködésével zajlik. 2020-ban és 2021-ben a digitális műveltség fejlesztésére helyezte a hangsúlyt az iskoláskor előtti és az alsó tagozatos korban. Minden [részt vevő ország tevékenységéről jelentés](#) olvasható honlapjukon.

Az [Egy éjszaka Andersennel](#) (The Night with Mr. Andersen) 21 országra kiterjedő nemzetközi projekt: egy kalandokkal teli éjszaka azoknak a gyerekeknek, akik könyvtárakban alhatnak. A legszélesebb körben a Cseh Köztársaságban szervezik, ahol 2000-ben, az ifjúsági irodalom nemzetközi napján és Hans Christian Andersen születésnapján indították útjára. Szlovákiában, Lengyelországban, Horvátországban, Görögországban, Spanyolországban, Svájcban, Új-Zélandon, Ausztráliában, az Egyesült Államokban, Kenyában és a világ más országaiban is megrendezik.

2. Amerikai Egyesült Államok

Az Egyesült Államok minden egyes közkönyvtára kínál valamilyen oktató-nevelő programot, a helyi igényekhez igazodva. 1991-ben született a *National Literacy Act* és a *Library Services and Construction Act*, amely kimondja, hogy a könyvtáraknak támogatniuk kell az alpműveltség megszerzését. Elő kell segíteniük, hogy mindenki a számára legmegfelelőbb műveltséggel rendelkezzen, sikeres legyen a munkában, a családi életben, és hasznos tagjává váljon a közösségnek. Mindehhez az állam forrásokat biztosít. A felnőttkori alpműveltségi képzések könyvtári támogatása az Egyesült Államokban folyamatosan növekszik. Az egész életen át tartó tanulás támogatása és a művelődés előmozdítása a könyvtáros hivatás alapértékei közé tartozik.

A *Havonta egy könyv a gyermekek lelki egészségéért!* programban az újszülött családjához, rokonságához, baráti köréhez tartozó egy-egy személy vállalja, hogy a gyermeknek 6 éves koráig minden hónapban ajándékozik egy könyvet. Ez hozzájárul a családi könyvtárak rendszeres gyarapodásához, s a gyerekkönyvekkel való gazdagodás révén megvalósulhat a gyerekek korosztályuknak megfelelő könyvekkel való folyamatos ellátása is.

Az *early literacy* programok óvodáskorú gyermekeknek szólnak. A programok célja, hogy a kisgyermeket bevezessék az írás és az olvasás világába anélkül, hogy megtanítsák őket írni-olvasni. Felolvasások, könyvekről szóló beszélgetések, mondókák, történetmesélés, éneklés tartoznak a programba. Ez az iskola-előkészítés megalapozza azokat a készségeket, amelyek lehetővé teszik az iskolakezdéskor az írás és olvasás elsajátítását.

A *basic literacy training* program felnőtteknek szól, a programban az olvasás, az írás és az alapvető számolási műveletek elsajátítására és/vagy gyakorlására van lehetősége funkcionális analfabétáknak, hátrányos helyzetűeknek és bevándorlóknak. A tanfolyamok igény szerint szerveződnek. A tananyagok, feladatok a könyvtárak közel 40 százalékában online formában, a könyvtári honlapról érhetőek el.

3. Ausztria

Az *Ausztria olvas–Találkozunk a könyvtárban* ([Österreich liest. Treffpunkt Bibliothek](#)), Ausztria legnagyobb irodalmi fesztiválja 2022-ben október 17–23. között kerül megrendezésre. Ebből az alkalomból az osztrák könyvtárak minden korosztály számára színes rendezvénysorozatot kínálnak: könyvbemutatókat, irodalmi sétákat, képeskönyvmozikat, könyves bolhapiacokat, felolvasóesteket szerveznek. A program az Osztrák Könyvtári Szövetség kezdeményezése, fő támogatója a Szövetségi Művészeti, Kulturális, Közszolgálati és Sportminisztérium.

Az [olvasást támogató szervezetek](#) hangoskönyvekre és a mesemondás, a mesehallgatás fontosságára hívják fel a figyelmet.

4. Csehország

A legjelentősebb országos program, a *Minden cseh olvas a gyermekének* 2022-ben a 12. alkalommal kerül megrendezésre. *Az év olvasója* versenyt a cseh könyvtárosok egyesülete (SKIP–Svaz knihovníků a informačních pracovníků České republiky) rendezi meg.

Szintén országos program *Az olvasás segít*, amely 10 millió koronát fordít olvasásra nevelésre. A könyvkiadók szövetsége által alapított *Könyvekkel nőjünk fel* kampány 2005 óta zajlik, 2015 ősze óta a közhasznú szervezetté vált EU READ konzorcium tagjaként. Rendezvényei: olvasóversenyek, beszélgetések, író-olvasó találkozók, felolvasások.

Az angol Bookstarhoz hasonló a *Már tudok olvasni–Elsősök könyve* nevű akció és az [Egész Csehország olvas](#) nevű, gyermekeknek szóló kampány, amelynek keretében a gyerekek megkapják az *Első könyvem* című kötetet.

5. Finnország

A [Finn Olvasásközpont](#) a finn könyvtárakkal együttműködve évente több rendezvényen népszerűsíti a könyvolvasást, és három, a témába vágó folyóiratot ad ki.

Az Adj mindennap 15 percet gyermekednek! **elnevezésű** országos mozgalom során a szülőket meggyőzik arról, hogy naponta 15 percet kizárólag meséléssel, olvasással töltsenek gyermekeik mellett, így kialakul a történetek iránti fogékonyságuk, igényük az olvasásra, felolvasásra.

A könyvtári beiratkozás az országban ingyenes.

6. Franciaország

A francia Országos Kiadói Szövetség (SNE–Syndicat national de l'Édition) 2012-ben alapította a *Petits champions de la lecture* elnevezésű kezdeményezést az olvasás népszerűsítésére. A projekt elnöke Antoine Gallimard, a Gallimard kiadó vezetője, tagjai a teljes könyvkultúra képviselői: kiadók, könyvtárosok, könyvkereskedők, a kultúráért felelős helyi választott tisztségviselők. A 2012-es PISA felmérés kimutatta, hogy a franciaországi diákok szövegértési szintje az OECD-országokhoz képest alacsonyabban van, a program célja ezért az olvasástól elidegenedett gyerekek visszacsábítása négyfordulós, országosan meghirdetett verseny során. Az internet és a képernyőkultúra fejlődése alaposan megváltoztatta a franciák, különösen a legfiatalabbak kulturális szokásait, mely a pandémia alatt még inkább a képernyő felé tolódott. A verseny nagy részét és a tapasztalatokat megosztják a közösségi oldalakon, a program honlapján és a YouTube-on. A gyermekirodalom és különösen az élő szerzők népszerűsítése is fontos. 2021-ben 60.000 gyermeket neveztek be a pedagógusok a versenyre, 2022. június 9-éig 3.894 osztály jelentkezett.

2017-ben Emmanuel Macron elnök felkérte Eric Orsenna francia író, hogy vállalja el az olvasás nagykövete szerepet. A feladat teljesítése során az író meglátogatta a franciaországi könyvtárakat, tapasztalatairól jelentést készített, amelyben alapvető problémaként a könyvtárak rövid nyitvatartási idejét (általában heti 20 óra) nevezte meg.

Franciaországban a könyvtárakban **a beiratkozási díjakat** a település önkormányzati képviselőtestülete szabadon határozza meg. Általában a helyben használat díjtalan, de vannak könyvtárak, ahol a kölcsönzés is (vagy minden dokumentumra, vagy a dokumentumtípusok egy részére). A Kulturális Minisztérium által 2018-ban készített felmérés szerint 1997 és 2018 között a beiratkozottak aránya 21 százalékról 15 százalékra csökkent, a beiratkozás nélküli használat csökkenése kisebb mértékű (31 százalékról 27 százalékra) volt. A felhasználók iskolai végzettsége is befolyásolja a könyvtárlátogatást: a magasabb végzettségűek többet látogatják a könyvtárakat, mint az alacsonyabb végzettségűek. A 2021-ben benyújtott, könyvtárakra vonatkozó törvénytervezet elemzésében fő irányként a beiratkozás ingyenessé tételét nevezték meg. Az ingyenességre áttérő könyvtárak az első időszakban növekedést tapasztaltak a használatot illetően, de ez egy idő után stabilizálódott. Amint a beiratkozási díjat szedő könyvtárak áttértek az ingyenességre, láthatatlan olvasóik (többet használtak egy olvasójegyet) is láthatóvá váltak.

7. Görögország

Görögországban korábban a Nemzeti Könyvközpont (EKEVI–Ethniko Kentro Vivliou) fogta össze az olvasással, olvasásfejlesztéssel kapcsolatos feladatokat, tudósított a könyvfesztiválokról, kiállításokról, ápolta a nemzetközi könyves kapcsolatokat, és kiadókat, könyvtárakat, fordítókat, könyvesboltokat szólított meg. A minisztérium által finanszírozott intézmény 1994-től 19 évig szolgálta a közönséget. 2019-ben – hivatalosan az EKEVI utódjaként – létrejött a Könyv és Kultúra Szervezete (Organismos tou Vivliou kai Politismou), szintén minisztériumi fennhatóság alatt. 2021-ben jelentették be, hogy a szervezet [446 ezer eurós állami támogatást](#) kap az országban a könyvek, az olvasás népszerűsítésére, valamint a tudományos élet támogatására.

2011-ben az Athéni Kapodisztriasz Egyetem és a Patrai Egyetem oktatói az Ioannisz Latszisz Közhasznú Alapítvány megbízásából vizsgálták az olvasóvá válás témáját, az eredményekről 216 oldalas [tanulmányt](#) tettek közzé. A tanulmány a könyvolvasás szempontjából egyáltalán nem olvasónak minősíti a görög lakosság 40,7 százalékát. Az igazán elkötelezett olvasók arányát 8 százalékra teszik.

Az EKEVI három nagy programot indított. Az első program 2004-ben kezdődött, és írók, könyvillusztrátorok bevonásával zajlott. Az Írószövetség, a Görög Gyermekkönyvek Szervezete, a Női Irodalmi Szövetség, az Ezóposz Művészi Rajzszervezet az EKEVI-vel együttműködve 1.445 alkalommal képviseltette magát az iskolákban és a könyvtárakban. A programban összesen 854 oktatási intézmény 93.434 diákja vett részt. A második program a görög irodalmárokkal kapcsolatos vándorkiállítások szervezése volt, a kiállítások könyvtárakban, iskolákban, kulturális intézményekben voltak láthatók. A harmadik program 2005-ben *Könyves játékok* elnevezéssel indult, a kreatív írástól a versírás fortélyain keresztül a könyvkészítés folyamatának bemutatásáig sokféle tevékenységet foglalt magában.

2019-ben Görögországban is megalakultak az *utcai mikrokönyvtárak*, amelyek működése állampolgári közreműködésen alapul, és a könyvcserét szorgalmazva igyekszik az olvasást népszerűsíteni.

A görög könyvtári díjakra vonatkozóan nincs egységes szabályozás. A városi és települési könyvtárak használata általában díjmentes; a nagyobb könyvtárak hasonló díjazással működnek, mint Magyarországon.

8. Hollandia

Kunstvalenzen címen 2009-ben a minisztérium támogatásával új olvasásnépszerűsítő program született az országban, ezen belül a *Boekstart* a kisbábok olvasóvá nevelését célozza, megvalósítója a Holland Közkönyvtári Egyesület. Az egészségügyi szolgálat a könyvtárba küldte a szülőket, ahol könyvet és ajándék DVD-t kaptak a játékos olvasásra szoktatásról, továbbá egy próba-olvasójegyhez jutottak, és a kisbaba testvérei is beiratkozhattak. A program másik részében az iskolák kapnak szolgáltató csomagot, hogy segítsék az olvasási nehézséggel küzdő gyerekeket. A résztvevő hét könyvtár és 30 iskola együttműködését olvasási koordinátorok segítik, akik a beiratkozásokat, a látogatásokat és a kölcsönzéseket is figyelemmel kísérik. A könyvtári állomány rendszeresen frissül, ezért vonzó, a diákok korosztályhoz igazodó könnyű olvasmányokat kapnak. Rendszeresen az intenzív egyeztetések a pedagógusokkal is. A harmadik elem a művelődéstörténeti kánon (*Canon van Nederland*), amelynek célja a holland történelem legfontosabb tényeinek bemutatása. A gyermekkönyvtárak 200 címmel járultak hozzá az akcióhoz, kapcsolódva egy országos virtuális olvasóplázához, amelyben a gyerekeket különböző ablakok bátorítják az olvasásra. A kiadókkal rendszeresen egyeztetik az egyes könyvek elérhetőségét (lehetőleg papírkiadásban, vagy legalább PDF formátumban, illetve elektronikus könyvként). A könyvtárosok a kánont iskolalátogatások során digitális oktatódobozok segítségével mutatják be, ezekben témakörök, weboldalak, múzeumi információk találhatók.

2022. július 1-től a közkönyvtári törvény módosítása értelmében Hollandia egész területén, beleértve Karibi Hollandiát is, a 18 éven aluliak **ingyenesen iratkozhatnak be** a könyvtárakba. A Közkönyvtárak Egyesülete (Vereiniging Openbare Bibliotheken) úgy látja, ez a törvényt módosítás fontos lépés abban, hogy a taglétszám 4 millióról 8 millióra növekedjen, az intézkedések hatása csak később lesz mérhető.

9. Horvátország

Az ország nemzeti olvasásnépszerűsítő stratégiai programja 2017 és 2022 között az *Olvassunk, hogy szóhoz jussunk!* (*Čitajmo da ne ostanemo bez riječi!*). Az *Olvass nekem!* (*Čitaj mi!*) a Kulturális Minisztérium égisze alatt zajló országos olvasási kampány 2013-ban indult, kezdeményezője a Gyermek- és Ifjúsági Könyvtári Szolgáltatások Bizottsága és a Horvát Olvasóegylet, támogatója az UNICEF, célja, hogy a szülők és más felnőttek olvassanak a gyermekeknek, és a lehető leghamarabb kezdjenek el járni a helyi könyvtárba. A 35 millió kuna értékű projekt 85 százalékát az Európai Szociális Alap biztosítja

10. Írország

Az országban a családi olvasottság meghatározó az olvasási készségek fejlesztésében. Az ehhez kapcsolódó, *Segíts a Gyerekemnek Tanulni!* ([Help My Kid Learn](#)) elnevezésű weboldalt a felnőttek olvasási készségeivel foglalkozó nemzeti ügynökség, a National Adult Literacy Agency 2012 óta az Oktatási és Készségfejlesztési Minisztérium és érdekelt olvasási és egyéb szervezetek támogatásával üzemelteti, és a szülők jelentős számban használják. A portálon olyan játékok és információk érhetők el, amelyekkel a szülők segíthetik gyermekük olvasási készségeinek fejlődését. A weboldal működtetésének éves költsége 64.000 euró, 2014-ben elérte a 105 ezer fős látogatottságot.

11. Lengyelország

A *Nemzeti Olvasásfejlesztési Program* (NPRCz–Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa) [állami kezdeményezésként](#), a miniszteri tanács (Rada Ministrów) rendelete alapján két ciklusban indult. Az első program a 2016–2020 közötti időszakban valósult meg, ennek keretében állami költségvetésből 435 millió zloty állt rendelkezésre a társadalom olvasási aktivitásának növelésére és a könyvtárak fejlesztésére. A program három célkitűzése: újdonságok beszerzése a közkönyvtárak számára (koordinátor: Biblioteka Narodowa); a közkönyvtári infrastruktúra fejlesztése (koordinátor: Instytut Książki); az olvasás népszerűsítése a tanulók körében, a gyermek- és ifjúsági korosztály olvasási szokásainak támogatása, többek közt újdonságok beszerzésével az iskolai és pedagógiai könyvtárak számára, illetve az iskolai és pedagógiai könyvtárak, valamint a közkönyvtárak közti együttműködés erősítésével (koordinátor: oktatásért és nevelésért felelős minisztérium)

A program [második szakasza](#) (NPRCz 2.0) 2021–2025 között zajlik, 635 millió zloty állami keretösszeggel, a fenntartók által biztosított önrész bevonásával. A program a korábbi célok mellett újakat is megfogalmaz, figyelembe véve a koronavírus-járvány következményeit, azaz nagyobb hangsúlyt fektet a könyvtári dokumentumok távoli elérésére. Céljai között szerepel a közkönyvtárak kínálatának fejlesztése (nyomtatott és távoli elérésű dokumentumok – e-könyvek, hangoskönyvek – beszerzésének támogatása, országos könyvtári platform kialakítása közös IKR, az Alma/Primo kereső bevezetésével 500 könyvtárban, a könyvtári infrastruktúra fejlesztése, könyvújdonságok beszerzése az óvodai nevelést folytató intézmények, az iskolai és pedagógiai könyvtárak számára).

A Lengyel Nemzeti Könyvtár 1992 óta [évente felmérést végez az olvasási szokásokról](#) a 15 évesnél idősebb lengyel lakosság körében.

A Könyv Intézet 2018 óta folytatja *Kis könyv, nagy ember* ([Mała książka, wielki człowiek](#)) elnevezésű kampányát, amelynek keretében már hárommillió kisgyermek kapott könyves ajándécsomagot. A program az újszülöttek *Könyves Kelengyjével* indult, a 2021–2022-es szakaszban az óvodás korosztályt (4–6 év) célozza, következőként pedig – az általános iskolák részvételével – az elsős diákokat.

A gyermekek olvasóvá nevelésében meghatározó az *Egész Lengyelország olvas a gyerekeknek* ([ABCXXI–Cała Polska czyta dzieciom](#)) alapítvány két évtizedes tevékenysége, amely társadalmi kampányok mellett irodalmi díjjal, olvasmánylisták összeállításával, a szülőknek szóló edukációs programokkal is segíti az olvasásfejlesztést, támogatja a gyermek- és ifjúsági korosztály egészséges pszichés, kognitív és erkölcsi fejlődését.

A **könyvtári beiratkozási díjak** kapcsán [a lengyel könyvtári törvény](#) 14. szakasza úgy határoz: a minisztériumok, központi állami szervek és területi önkormányzatok által fenntartott könyvtárak szolgáltatásai szabadon hozzáférhetők és ingyenesek, kivéve az alábbi jogcímeket, melyeken díjat szedhetnek az intézmények: információs, bibliográfiai és reprográfiai szolgáltatások; könyvtárközi kölcsönzés; audiovizuális dokumentumok kölcsönzése; a kölcsönzött könyvtári dokumentumokért letétbe helyezett kaució; a könyvtári dokumentumok határidőre történő visszahozásának elmulasztása; a könyvtári dokumentumok megrongálása, illetve vissza nem hozása. A könyvtárhasználat szabályait a fenntartó által kiadott használati szabályzat rögzíti.

12. Lettország

2013 nyarán [Gyönyörű nyár a könyvtárban](#) címmel programot szerveztek az országban. A költészet kedvelőinek a Dobeles Könyvtár nyitott mikrofont kínált a teraszán, ahol bárki felolvashatott (saját) verseket. A *Találd meg a könyvtárban!* című játékban a fiatalok 16–25 éves csoportjait szólították meg, elősegítve a könyvtár jobb megismerését és a javuló információkeresést. A *Költészet busza* programban költők, zenészek és önkéntesek olvasnak és énekelnek a járókelőknek. A lett nemzeti olvasásnépszerűsítő program 2001-ben indult, évente 17 ezer olvasót ér el több mint 600 könyvtárból, célja a 6 és 16 év közöttiek körében előmozdítani az olvasást a korcsoport számára újonnan megjelent könyvekkel. 2011-ben a programot kiterjesztették 18 éves korig, majd 2012-ben a felnőtt korosztályra is *Találkozások a lett könyvtárakban* címmel: az olvasók így írókkal, költőkkel, fordítókkal találkozhatnak.

13. Magyarország

A *Nagy Könyv* projekt kezdeményezője Békés Pál író, megvalósítói a Könyvtárellátó Kht. Programirodája, hazai és határon túli könyvtárak, könyvesboltok, iskolák voltak. 2005-ben összesen három fordulóban zajlott a program, célja az olvasás, a könyvtárak és a művek játékos népszerűsítése volt. A lebonyolításban tevékenyen részt vett a televízió is. Az első fordulóban minden résztvevő 10–10 könyvet jelölhetett a Nagy Könyv listára, így elkészült a TOP 100 lista. Ezt követte a második forduló, ahol a Magyar Televízió *Könyvek csatája* című műsorában ismert személyiségek segítségével kiválasztották a 12 kedvenc regényt. A harmadik forduló során a kiválasztott 12 könyvről új MTV-műsor készült, ahol ismert személyek képviselték a műveket. Végül a döntőben telefonon és sms-ben lehetett szavazni, hogy melyik könyv kapja a *Magyarország legkedveltebb regénye 2005* címet. A programban összesen 1.400 könyvtár, 500 könyvesbolt és 1.300 iskola vett részt, 594.844 fő szavazott, 2.388.011 szavazat érkezett be a különböző csatornákon.

A *Nagy Könyves Beavatás* projekt megvalósító között ott van az Informatikai és Könyvtári Szövetség, az egri Bródy Sándor Megyei és Városi Könyvtár és a Gödöllői Városi Könyvtár és Információs Központ. A 2015-ben indult program nem titkolt célja az, hogy az olvasás élménnyé váljon, és hasznos időtöltés legyen a fiatalok körében: tartsanak egy kis irodalmi szünetet két kötelező olvasmány között, olvassanak nekik szóló könyveket, és a számítástechnika adta lehetőségekkel dolgozzák fel az olvasottakat. Veronica Roth *A beavatott* című trilógiájának alapjaira épült a program. *Légy Bátor, mint Tris és Négyes, és avasd be Te az olvasót kedvenc könyveid világába!* – hirdette a felhívás és a szlogen. A 14–20 éves fiatalok 3–5 fős csapatokban versenyeztek egészen 5 hónapon át a könyves kihívásban. Ez idő alatt közösen olvastak el hét különböző témájú könyvet, elkészítettek hét, az olvasmányokhoz kapcsolódó kreatív feladatot és három könyvtári programon, beavatott (olvasó)klubban vettek részt. A hét forduló során egy tematikusan összeállított listából, az úgynevezett [Könyvválasztóból](#) jelölték meg a tinik, hogy melyik olvasmányokat kívánják feldolgozni. Az olvasmányokról beavató lapokon könyvajánlók készültek, amelyek a játék befejezésekor feltöltésre kerültek a [Könyvsú-go](#) adatbázisba és a Bookline könyvajánlói közé. A kreatív feladatok során a fiatalok az általuk gyakran használt eszközök segítségével tették kézzelfoghatóvá gondolataikat a választott könyvekkel kapcsolatban: készítettek montázst; a könyv hangulatához illő zenei aláfestéseket kerestek; sms-ben, 160 karakterben foglalták össze a kötet cselekményét. Újratervezték a könyvborítót; visszajátszottak egy jelenetet fotó formájában; megalkották saját szimulációs játékukat; sőt: kipróbálhatták azt is, milyen egy író bőrébe bújni, rajongói átiratok születtek. A könyvtári környezetben zajló beavatott (olvasó)klubok során a közösségi lét formálódott, erősödött a csapatok közti kötelék, megismerkedtek a könyvtárral és állományával. 2015-ben 721 játékos középiskolás diák vett részt a projektben Magyarország különböző településeiről.

Az [Országos Könyvtári Napok](#) kezdeményezője a kecskeméti Katona József Könyvtár, megvalósítója az Informatikai és Könyvtári Szövetség, a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár és a programhoz csatlakozó könyvtárak. 2006 óta minden évben októberben valósul meg a program, összehangolt, egységes koncepció alapján kerül sor az eseményekre. Az évente változó, de egymásra épülő tematika (Csak tiszta forrásból; Találkozzunk a könyvtárban; Könyvtárak az emberekért), a különböző korosztályok eltérő igényeire és érdeklődésére, a világban bekövetkező gyors változásokra figyelés teszi a szakma jelentős, sok-sok érdeklődőt megmozgató programsorozatává ezeket az októberi napokat. 2021-ben összesen 5.067 program valósult meg az ország 1.514 településének 1.793 könyvtárában.

A Supka Géza Alapítvány által kezdeményezett [Olvasás Éjszakája](#) projekt 2013 és 2019 között egy-egy őszi napon valósult meg, olyan irodalmi és könyves fesztiválként, ahol népszerűsíteni kívánták az olvasást, az olvasók és a szerzők, valamint az írók egymás közti kapcsolatfelvételére helyezték a hangsúlyt. A rendezvény helyszínein általában kora délutántól másnap hajnalig a könyv-, e-könyv- és folyóirat-kultúrához kapcsolódó látványos, zenés programok, interaktív produkciók szórakoztatták a közönséget. Ezen a napon az ország könyvesboltjainak egy része meghosszabbított nyitva tartással várta a vásárlókat. A programot több iskolai könyvtár is átvette.

2018-ban a [Visegrád olvas a gyerekeknek \(Visegrad Reads to Kids\)](#) program keretében négy visegrádi országban egyszerre szerveztek különböző programokat: több generációt összehozó olvasói tevékenységeket, író-olvasó találkozókat, felolvasásokat, workshopokat. A kampányban, amelyben Magyarországot a Magyar Olvasástársaság (HUNRA) képviselte, a hét öt napján öt kiemelt magyar helyszínt jelöltek meg: Pécs, Budapest, Kaposvár, Kecskemét és Szabolcs-Szatmár-Bereg megye. Az iskolákban, könyvtárakban szervezett felolvasások, az írásbeliség különböző dimenzióit támogató foglalkozások, villámcsődületek minden kétséget kizáróan hasznosak voltak, és hozzájárultak a literációs fejlődéshez. A V4-es projekt motorja az [Egész Csehország olvas a gyerekeknek](#) elnevezésű civil szervezet volt, Eva Katrušakova vezetésével.

A [Nincs időm olvasni kihívás](#) kezdeményezője és megvalósítója Szabados Ágnes. A kihívás 2017-ben indult, célja: havonta megadott kategória alapján választott egyetlen könyv elolvasása, ez munkahelyi kötelezettségek, család és minden egyéb teendő mellett teljesíthető. A kihívás [saját Facebook-csoportjában](#) 47 ezer fős a közösség, Instagram felületen 24 ezer fős a követőtábor, és a Libertine Könyvesboltban rendszeresek az élő közös programok.

Az IBBY–Gyermekkönyvek Nemzetközi Tanácsának Magyar Egyesülete 2009 áprilisától 2010 áprilisáig 13 hónapos országos olvasóprogramot szervezett [A mese útja](#) elnevezéssel, azzal a céllal, hogy szakmai támogatást nyújtson mindazoknak, akik gyermekekkel foglalkozva olvasási nehézségeket, az olvasási kedv romlását tapasztalták. Minden hónap főszereplője más-más mesehős volt, a következő sorban követve egymást: Vándorok hava, Boszorkány hava, Erdő hava, Királykisasszonyok hava, Sárkány hava, Óriások hava, Tündérek hava, Varázsló hava, A legkisebb fiú hava, Medvék hava, Manók

hava, Ördögök hava, Óperencia hava. A mesék révén a gyerekek megismerkedtek közös múltunk egyik fontos részével: a magyar népmesék világával, ezek üzenete ma is eleven. A közös mesehallgatás közösségteremtő erő, és nem csak a gyerekek számára, hiszen megigézheti a kamaszokat és a felnőtteket is. A programsorozat jó alkalomként kínálkozott az óvodai és iskolai csoportok könyvtárlátogatással kapcsolatos pozitív attitűdjeinek kialakításához. A könyvtárak hosszú távon biztató (beiratkozott olvasók száma, látogatók száma, pedagógus megkeresések) eredményeket könyvelhettek el.

A Gödöllői Városi Könyvtár és Információs Központ 2015-ben és 2019-ben *Olvasók diadala* elnevezéssel szervezett projektet. A projekt célja 12 könyv elolvasása, a könyvek értékelése és kreatív feladatok megoldása volt. A játék során a 3–5 fős csapatok öt hónap alatt 12 körzetből álló könyves túrát jártak be Gödöllőn és környékén. A csapatok minden körzetben találtak egy információs táblát QR-kóddal, ami elvezetett a könyvlistához. A listából kiválasztották a nekik legjobban tetsző könyvet, azt elolvasták, majd a könyvet előre megadott szempontok szerint az élménylapon a honlapon keresztül értékelték. Három bejárt körzet és három elolvasott könyv után az egyik könyvhöz a csapatoknak kreatív feladatot is teljesíteniük kellett. A körzeteket tetszés szerinti sorrendben járhatták be a csoportok, minden körzetben más és más műfajú könyvek várták a Diadal résztvevőit, aki előbb ért egy körzetbe, több könyvből válogathatott.

A *POKET* a Vecsei H. Miklós ötlete alapján létrehívott zsebkönyvprojekt, amelynek során zsebkönyvautomatákat helyeznek el Magyarország forgalmas helyein. Az automatákból okostelefon-méretű és jó minőségű zsebkönyvek vásárolhatók 1.500 forintos áron, klasszikus és kortárs szerzőkkel és címekkel. A projekt célja az olvasásnépszerűsítésen túl az, hogy a zsebekből kilógó színes könyvek tulajdonosai – akár csak egy összenézés erejéig – társak lehessenek egy színesebb, egymásra figyelőbb városi közösség kialakításában.

A *Veszíts el egy könyvet!* játékot – a Bookcrossing elnevezésű külföldi minta alapján – Magyarországon az orosházi Justh Zsigmond Városi Könyvtár indította útjára 2008-ban, központi eseménye az azóta minden év márciusában megrendezett Nagy Könyvelhagyó Hétvége. Ilyenkor országszerte, és határainkon túl szándékosan elveszített könyvek százai várják, hogy rájuk bukkanjon valaki. Könyvet elveszíteni azonban nem csak ezen a hétvégén lehet: örömet szerezni egy jó könyvvel bármikor, bárhol érdemes. A játékba bárki bármikor bekapcsolódhat, aki a könyvek segítségével szeretne kapcsolatot teremteni másokkal, aki szeretné megosztani az olvasás élményét, aki felesleges könyveitől hasznos és környezetbarát módon szeretne megválni, aki szeretne örömet szerezni másoknak a játék élményével és egy jó könyvvel.

14. Nagy-Britannia

A korai fejlesztéstől a nyári olvasótáborokig és olvasási kihívásokig terjedő programokat a [*Read on, get on : A strategy to get England's children reading 2016*](#) című olvasásfejlesztési stratégia tartalmazza.

A [National Literacy Trust felmérései](#) szerint az olvasni és írni szerető gyerekek boldogabbak, de készült már [felmérésük a felnőttek olvasási szokásairól](#) is. A Reading Agency minden korosztály számára [ajánl programokat és olvasnivalót](#).

A [Bookstart](#) kezdeményezés Birminghamben indult az 1990-es években, és ma már az egész Egyesült Királyságra kiterjed. Részt vesznek benne az összes olyan gyermeknek a szülei, akik könyvet és ahhoz kapcsolódó ajándékot kaptak a gyermekük kilenc hónapos kora körül. A kezdeményezés tartós hatású, az ötletet számos más ország is átvette.

A [Premier League Reading Stars](#) program háttérben a National Literacy Trust nevű nonprofit szervezet áll, együttműködve az angol futball első osztályával. A szervezők két célcsoportot kívánnak elérni a 9 és 13 évesek között: a hátrányos helyzetűeket és a fiúkat. A programba azokat vonják be, akik az olvasásra kevésbé, a focira azonban sokkal inkább fogékonyabbak. A helyi koordinátorok (tanárok, könyvtárosok stb.) egy csomagot vásárolhatnak, amely minden alkalmas eszközt tartalmaz a motiválásra: matricás füzetek, kitűzők, oklevelek és oktatási segédanyagok tíz olyan foglalkozás megtartásához, amelyeket szakemberek, elismert, futball témában alkotó szerzők készítettek. A programsorozat másik része online zajlik: a résztvevők hozzáférést kapnak ahhoz a 20 videóhoz, amelyben híres focisták olvasnak fel szövegeket, ezekkel kapcsolatban kérdéseket kell megválaszolni. A legügyesebbek egyedi ajándékokat nyerhetnek. [A projekt hatása igen pozitív](#): a 10 hetes program alatt megduplázódott azok aránya, akik minden nap és örömmel olvasnak; 10 gyerekből 7 vallotta, hogy büszke arra: olvasóvá vált. A gyerekek fele kezdett könyvtárba járni, harmaduk be is iratkozott. Ugyancsak a résztvevők fele állította, hogy a foglalkozások hatására már van kedvenc írója; kétharmadukat pedig motiválja az olvasásra, hogy a focisták is olvasnak.

15. Németország

A Stiftung Lesen (Olvasás Alapítvány), amely olvasóklubokat szervez, könyveket népszerűsít, hangsúlyt helyez a családi együttolvasásra és a felolvasásra, 2008 óta a korai olvasás és beszédfejlesztés érdekében gyermekorvosoknál átvehető könyvcsomagot állít össze a szülőknek. A program jelenleg *Lesestart 1-2-3* néven fut. A [Lesen in Deutschland portálon](#) a mindenkori aktuális projektekről lehet olvasni, jelenleg a nyári szünetben való olvasásra buzdít az országos méretű *Ferienzeit und Leseglück* program.

Az Olvasás Alapítvány és a Commerzbank Alapítvány a 2021. évi *Német Olvasási Díjat* 16 olyan személynek és intézménynek ítélte oda, akik tartósan elkötelezték magukat az olvasás népszerűsítése mellett. A 25.000 eurós díjat több díjazott kapta. A kezdeményezést Monika Grütters kulturális és médiaügyi államtitkár, valamint az Arnulf Betzold GmbH, a Német Lottótévé, a Deutscher Städtetag, a FRÖBEL e.V., a Media Carrier GmbH és a PwC Alapítvány támogatja. A díjazottakat hat kategóriában jutalmazták: egyéni elkötelezettség, önkormányzati elkötelezettség, nyelv és olvasás népszerűsítése az óvodákban, olvasás népszerűsítése az iskolákban, olvasás népszerűsítése a digitális média segítségével, valamint egy különdíj a kiemelkedő elkötelezettségért.

Jelentős a pedagógusok és a könyvtárosok együttműködése is: [közös portálon](#) dolgoznak az olvasásfejlesztéssel kapcsolatos tanterv és tananyagfejlesztéssel.

Az országSZerte szervezett *Németország felolvas (Wir lesen vor-überall und jederzeit)* kampány központi feladata, hogy nyilvános tereken felolvasásokat szervezzenek.

A *Lesepaten* (Az Olvasótárs) mozgalom lényege, hogy a gyermekek egy társsal olvasnak együtt. A társ lehet idősebb gyermek, szülő, nagyszülő vagy más felnőtt is, aki jelentkezik erre a feladatra. A sok szabadidővel rendelkező nyugdíjasok számára is nyitott a program.

A *MINT*-projektek (matematika, informatika, természettudományok, technika) a természettudományokkal kapcsolatos olvasást népszerűsítik.

Különböző, a Könyvtári Szövetség által koordinált állami projektek is léteznek, amelyekhez a közkönyvtárak csatlakozhatnak: *Olvasás indul*, *Teljesen digitálisan*, *Nemzeti Olvasási paktum*, utóbbi a Német Könyvkereskedők egyik nagy projektje.

Baden-Württembergben minden év október 20-át megelőzően és követően olvasásnépszerűsítő napokat tartanak a *Frigyes-nap* kapcsán. (Frigyes a szavakat, a képeket és a napsugarakat gyűjtő egér, Leo Lionni mesehőse). A nyilvános könyvtárakat koordináló Könyvtári Intézetek Tübingenben, Freiburgban, Karlsruheban, Stuttgartban nemcsak a Frigyes-nap kapcsán, hanem egész évben támogatják az olvasásnépszerűsítést, a könyvtárakat. A négy intézet rendezvényekkel, kiállításokkal támogatja a könyvtárakat, elősegíti a könyvtárak és iskolák, valamint a könyvtárak és napköziotthonok közötti együttműködést, közösen tervezi és szervezi a *Melegben olvasni* nyári olvasókört.

A baden-württembergi regionális önkormányzatok egész éves olvasásnépszerűsítő kampányt indítottak, melynek címe *Felfedezni a könyvtárat*. A helyi közkönyvtárak 2016 szeptemberétől az iskolákban is olvasási kampányt indítottak.

A Baden-Württemberg Alapítvány 2002 óta támogatja a korai nyelvsajátítást és a többnyelvűséget a *Mondj valamit* programmal. A program egyaránt célozza a németet második nyelvként elsajátító és a német anyanyelvű gyerekeket. A Friedrich-Bödecker-Kör az állam megbízásából mintegy 500 szerzői felolvasást és kreatív írásfejlesztést szervezett az iskolákban. A rendezvényeket az állam anyagilag támogatja. A Baden-Württembergi Írószövetség a *Könyvmoly* projekt részeként egy téma és kategória szerint kereshető [adatbázist](#) kínál, amelyben a szervezők megtalálhatják a kampányukhoz legmegfelelőbb szerzőt. A labdarúgás és az olvasás népszerűsítésének ötvözésével a Baden-Württemberg Alapítvány a VfB Stuttgarttal és az SC Freiburggal együttműködve szokatlan utat jár be annak érdekében, hogy felébressze a fiúkban az olvasás szeretetét. A *kicken&lesen* projekt az iskoláskorú fiúkat kívánja elsősorban motiválni.

A [bajor központi olvasási fórumon](#) hasznos segédleteket találhatnak az érdeklődők. A fórumon megtalálható azoknak a minősített könyvkereskedéseknek és könyvtáraknak a jegyzéke, amelyek segítik az olvasásfejlesztést a tartományban.

A [BremerLeseLust](#) a brémai polgárok, a városi könyvtár, az irodalmi alapítvány és a kereskedelmi kamara közös kezdeményezése.

SchleswigHolsteinben a [Niemanden zurücklassen–Lesen macht stark](#) kampány az olvasási nehézségekkel küzdő gyermekeknek szól, 5–8. osztályig. A projekt olvasási képességek felmérésével, fejlesztési lehetőségekkel és a pedagógusok továbbképzésével foglalkozik.

A [Bundesverband Leseförderung](#) összegyűjti az egyes tartományokban működő további olvasás- és írásfejlesztő programokat is, ilyen a [Düsseldorf liest vor](#) és a [Lesenetz Hamburg](#).

A **németországi könyvtárhasználat általában nem ingyenes**. Az éves, teljes beiratkozási díj jelenleg 20–40 euró. A Müncheneri Városi Könyvtárban például az éves díj 20 euró, a 3 hónapos 7 euró, 18 év alattiaknak és a menekülteknek ingyenes. A Berlieni Városi Könyvtárban 2016-ban bevezették az ingyenes olvasójegyet, ezzel párhuzamosan a [késedelmi díjakat megduplázták](#). 2021-ben, a koronavírus-járvány idején szintén Berlinben bevezették a berlini lakosság számára az ingyenes digitális olvasójegyet, amellyel a [könyvtár digitális tartalmait ingyen használhatták](#). Ma minden újra fizetős; az olvasójegy 10 euró, a diákoknak, valamint szociális igazolással ingyenes.

16. Norvégia

A norvég *tXt-program* a 13 és 16 éves diákokat célozza meg: bárki jelentkezhet a részvételre, az Oktatási Minisztérium támogatásával a versenyhez kapcsolódó anyagokhoz ingyenesen juthatnak hozzá a résztvevők. A tanulóknak és tanároknak Zsebkönyvet küldenek, amely 16 műből (köztük képregények és képeskönyvek is vannak) tartalmaz szemelvényeket, a Zsebkönyvhöz kapcsolódóan készül egy kb. 15 perces film is. A filmben szereplő öt karaktert a Zsebkönyvben szereplő szemelvényekből választják ki, a tanulóknak pedig a párbeszédok és a szereplők jellemzői alapján ki kell találniuk, melyik könyvben található meg eredetileg. 2008-tól új internetes versenyt is indítottak: a gyermekek a Zsebkönyvben szereplő szerzőkhöz vagy könyvekhez kapcsolódó kérdésekre online válaszolhatnak, hetente új kérdések születnek. A Zsebkönyv szövegeit más nyelvekre is lefordítják (pl. arab, somáli, urdu), így párhuzamosan olvashatók a norvéggal, segítve az anyanyelv, de a norvég nyelv használatát is. A Zsebkönyv szövegei hangos könyvek formájában is hozzáférhetőek, hagyományos audio-CD és Daisy-könyvek (felolvasott hanganyag és digitális dokumentum együtt) formájában. A tanárok 60 százalékanak az a véleménye, hogy a program valóban növeli a gyermekek olvasási kedvét. *Tiszta szöveg* elnevezéssel a program 16–19 évesek számára is elérhető. A Zsebkönyv ebben az esetben a norvég kortárs irodalomból, illetve norvégra fordított külföldi irodalomból származó szemelvényeket tartalmaz. Itt is a Zsebkönyvhöz kapcsolódó, húszperces film képezi a vetélkedő alapját, az egyik évben a kisebbekéhez hasonlóan szereplőket mutatott be, máskor három szerzővel készült izgalmas interjú tartalmazott. Évente kb. hatvanezer középiskolás vesz részt a vetélkedőn.

2010 és 2014 között a *kulturális uzsonnatáska* programban a nemzeti könyvtár és a Concerts Norway működött közre, utóbbi a zenei tartalomért felelt. A projekthez biztosított támogatást – az első két évben 257 ezer (24 projektre), utána 515 ezer euró / év – a nemzeti könyvtár osztotta el a pályázó közkönyvtárak között. A fő cél a kultúrához való hozzáférés bővítése, olyan helyszínek fejlesztése volt, ahol a kultúra és az irodalom terjesztése, az olvasás népszerűsítése zajlik pl. munkahelyi könyvtár létrehozással, irodalmi rendezvényekkel, könyvvásárokkal.

A könyvtári beiratkozás az országban ingyenes.

17. Olaszország

Az olvasás népszerűsítése [törvényi szinten](#) kiemelt, állami feladat Olaszországban. A 2020. évi 15. törvény határozza meg az olvasás népszerűsítését célzó [nemzeti akcióterv](#) (Piano nazionale d'azione per la promozione della lettura) megvalósításáról. A 2021–2023 közötti időszakban évente 4.350.000 euró alap biztosítja az akcióterv céljainak megvalósulását. Az alap kezelője a Központ a könyvekért és az olvasásért (CEPELL–[Centro per il libro e la lettura](#)), amely az olvasás népszerűsítésével, az olvasási szokásokkal kapcsolatos [felméréseket és tanulmányokat](#) is publikál.

A CEPELL országos programjai közé tartozik a *Könyvek májusa* ([Il Maggio dei Libri](#)) nevű évente megrendezett országos olvasásnépszerűsítő kampány, kezdete ápr. 23. (a könyv és a szerzői jogok világnapja), május 31-ig tart. A programsorozatba bárki regisztrálhat eseményt, a szervezők közt iskolák, könyvtárak, könyvesboltok, fesztiválok, kiadók, kulturális egyesületek, de helyi szervek és magánszemélyek is szerepelnek. Minden évben díjazzák az öt legjobb olvasásnépszerűsítő projektet az alábbi kategóriákban: könyvtárak, iskolák, kulturális egyesületek, egészségügyi és szociális intézmények, könyvesboltok.

A [Libriamoci. Giornate di lettura nelle scuole](#) egyhetes, novemberi programsorozat, a kulturális és az oktatásügyi minisztérium együttműködésében valósul meg az iskolák bevonásával alaptól felsőfokig, Olaszországban és külföldön. 2021-ben 4.261 iskolában tartottak közel harmincezer olvasásnépszerűsítő programot, közel 475.000 diák és 9.303 önkéntes felolvasó (író, újságíró, színész, könyvtáros, kulturális szakember, szülő, tanuló stb.) részvételével.

A *Città che legge* programban a CEPELL együttműködő partnere az Olasz Önkormányzatok Országos Szövetsége. Ezzel az *Olvasó város* elnevezésű minősítéssel támogatják és ismerik el azokat az önkormányzatokat, amelyek elkötelezettek az olvasás népszerűsítésére irányuló intézkedések folyamatos végrehajtása mellett. A 2017 óta futó projektben az önkormányzatok két évente jelentkezhetnek a minősítés elnyerésére. A minősítés részét képezi a [Megállapodás az olvasásért](#) szerződés megkötése, amely az önkormányzatok és az olvasásfejlesztésben érintett szervezetek együttműködését szabályozza a 2020. évi 15. törvény alapján.

Az [Educare alla lettura](#) program célja a gyermek- és ifjúsági irodalomra, valamint az olvasási készség fejlesztésére vonatkozó módszertani ismeretek átadása tanároknak, könyvtárosoknak, nevelőknek, kulturális szakembereknek.

A [Leggimi 0-6](#) program az iskolás kor alatti gyermekeket célzó olvasásnépszerűsítő kezdeményezéseket támogató pályázati rendszer, a 2012–2015 között futó *In vitro* kísérleti projekt folytatása, amely az egészségügyi, a kulturális és az oktatási minisztérium együttműködésében valósul meg.

A *Leggiamoci* projekt előzménye a *Scriviamoci* program, a megvalósítást a *Bellonci Alapítvány* és más együttműködő partnerek támogatják. A [program honlapján](#) 13–19 éves diákok oszthatják meg saját kiadatlan elbeszéléseiket; amelyek közül a legjobbakat díjazzák, illetve kötetben megjelentethetik. A program célja a tudatos olvasás fejlesztése az írás módszertanának elsajátítása által.

Az Olasz Kiadók Szövetségének (AIE–Associazione Italiana Editori) projektje az *#ioleggoperché*, melynek célja az iskolai könyvtárak állományának gyarapítása közadakozás által. A kiadók a résztvevő könyvesboltokban a program számára megvásárolt könyvekkel azonos számú kiadványt ajándékoznak az iskoláknak.

2009 óta március 24-én ünneplik [az olvasásnépszerűsítés nemzeti napját](#) Olaszországban.

A könyvtári beiratkozás az országban ingyenes.

18. Oroszország

Ma Oroszországban az olvasás, pontosabban a nem olvasás problémája akutabb, mint valaha. A jelenlegi generáció nem sokat olvas, az olvasás iránti érdeklődés folyamatosan csökken, a könyveket most a tévé és az internet váltja fel. Hosszú évek óta vita folyik arról, hogy mit tegyenek, hogyan, mivel vonzzák vissza az embereket az irodalomhoz.

Ezt a célt szolgálja az *Irodalmi nappali*: az az olvasást népszerűsítő projekt, amelynek célja kialakítani a résztvevőkben az olvasás iránti szeretetet mint egyfajta kulturális szabadidős tevékenységet. A projekt keretében számos [olvasásnépszerűsítő rendezvényt](#) szerveznek az ország könyvtáraiban. Az olvasást nem tradicionális felvilágosító tevékenységekkel is népszerűsítik, ilyenek a fesztiválok, a villámcsődületek, a virtuális reklámok, a fotópályázatok, a kampányok és a promóciók (Hogyan jutunk el a könyvtárba, Könyvvel a jövőbe, Ajándékozz könyvet a gyerekeknek, Szeretetlenül a kedvenc íródnak, Még nem olvasol? Akkor megyünk hozzád!, Rögzíts egy barátot a könyvtárban, Olvassunk együtt! Nyitott ajtók napjai, Szuper a könyvtár!, Ajtónk és szívünk nyitva áll előtted!), a könyvek és az olvasás népszerűsítése a közlekedési és rekreációs területeken, az irodalmi felolvasások és nyári felolvasó programok.

A könyv népszerűsítését célzó, innovatív munkaformák vonzzák a fiatalokat. Ezért a könyvtári [szakemberek munkájukban új formákat keresnek](#), kreatívan közelítik meg a fiatalabb generáció rendezvényeit. Minden könyvtárban tartanak versköröket, irodalmi postakocsikat, Új Könyves Napokat, Irodalmi Játékok Napjait, Születésnap-i Könyvnapokat, irodalmi szalonokat, vershintákat. Fejlődik az egész országban a *Bookcrossing*. A könyvek és az olvasás népszerűsítése során a könyvtáro-

sok folyamatosan tanulmányozzák az olvasók irodalommal kapcsolatos véleményét, meghatározzák preferenciáikat és értékeléseiket, valamint felméréseket végeznek.

A Szövetségi Sajtó- és Tömegkommunikációs Ügynökség és az Orosz Könyvszövetség kidolgozásában [Nemzeti program](#) készült az olvasás támogatására és népszerűsítésére.

A fizetős és ingyenes szolgáltatások könyvtáranként, régióként változnak, de gyakorlatilag szinte minden szolgáltatás fizetős.

19. Portugália

Évente megszervezik a portugál országos olvasási versenyt, az idén a [15. Országos Olvasási Verseny](#) (Concurso Nacional de Leitura, 15.^a edição) zajlik. Kezdeményezői az Iskolai Könyvtárak Hálózata (RBE–Rede de Bibliotecas Escolares), a Könyvészeti, Levéltári és Könyvtárügyi Főigazgatóság (DGLAB–Direção-Geral do Livro, dos Arquivos e das Bibliotecas), támogatja a Bertrand Livreiros, Portugália legrégebb ma is működő könyvesbolthálózata. A projekt célja az olvasási készségek fejlesztése az általános és középiskolai korosztály körében. Egyéni versenyek keretében négy kategóriában 12 díjat és 11 különdíjat ítélnek oda. A program kiemelt társadalmi haszna a gyermekbarát, kulturált online [videócsatornák \(YouTube\) népszerűsítése](#).

Az [Olvasás határok nélkül](#) (Leitura sem fronteiras) projekt kezdeményezője a Könyvészeti, Levéltári és Könyvtárügyi Főigazgatóság (DGLAB–Direção-Geral do Livro, dos Arquivos e das Bibliotecas), valamint a Visszahelyezési és Börtönügyi Főigazgatóság (DGRSP–Direção-Geral de Reinserção e Serviços Prisionais). A programot 1998-tól folyamatosan megszervezik, célja az olvasásnépszerűsítés a nem hagyományos társadalmi terekben, intézményekben, társadalmi haszna az olvasásra érzékenyítés olvasási és biblioterápiás foglalkozásokon keresztül.

20. Románia

A [Könyvek Viadala Nemzeti Olvasási Versenyt](#) az Octavian Goga Kolozs Megyei Könyvtár szervezi. 2014 óta évente megtartják két korcsoport, a 11–13 és a 14–18 évesek számára, országos szinten több nyilvános könyvtár is részt vesz benne. A Moldovai Köztársaság nyilvános könyvtárai is csatlakoztak a programhoz, amelynek célja az ifjúság olvasóvá nevelése.

A nyilvános könyvtárakban van **beiratkozási díj**.

21. Spanyolország

A 2021–2024-es [Olvasást Népszerűsítő Tervet](#) (Plan de Fomento de la Lectura 2021–2024,) a Kulturális és Sportminisztérium (Ministerio de Cultura y Deporte) Könyv- és Olvasásösztönzési Főigazgatóság (Dirección General del Libro y Fomento de la Lectura) indította. A program a *Végtelen olvasás* szlogen alatt javasolja az új kommunikációs csatornák és az új digitális és kulturális környezet – például a közösségi hálózatok – nyújtotta közösségteremtési lehetőségek kihasználását annak érdekében, hogy az olvasás igazi társadalmi szokássá váljon. Az olvasás népszerűsítésének új terve tizenkét kihívást fogalmaz meg, amelyekre egy sor programon keresztül válaszol, lehetővé téve minden olyan személy vagy entitás csatlakozását, amely szeretne hozzájárulni a közös célhoz, az olvasás népszerűsítéséhez.

[Kasztília és León autonóm közösségben](#) a gyermekkönyvtárak 2007 és 2009 között különböző kategóriákban díjakat kaphattak az olvasás népszerűsítéséért.

Ami a **beiratkozási díjakat** illeti, a [Cervantes Intézet](#) 2020 márciusában ingyenes beiratkozást kínált hatvan könyvtára számára. [Sok könyvtárban](#) az olvasójegy csak a kölcsönzéshez szükséges, a létesítményt egyébként bárki használhatja.

22. Svédország

[Az olvasás hete](#) során az iskola által kijelölt héten a tanítás kezdetekor minden osztályban az első 20 percet olvasással töltik a gyerekek. Minden tanuló egy általa kiválasztott könyvet olvas magában. Az olvasás hetét megelőző héten minden osztály ellátogat az iskolai könyvtárba, ahol az egyes évfolyamok, korosztályok számára ajánlanak olvasnivalót, így készülnek fel olvasnivalóval a következő hétre. Az olvasás hetén az általános iskola 4. osztályosai felolvasásokat tartanak elsősöknek. Ilyenkor a gyerekek rövidebb történeteket, meséket olvasnak kisebb társaiknak. A könyvek kiválasztása a könyvtárossal és az osztálytanítóval közösen történik: a gyerekek számba vehetik azokat a könyveket, amelyek számukra a legemlékezetesebbek voltak, s ezekkel közvetlenül megismertethetik az iskola legkisebbjeit. A cél a közös könyvtárlátogatás, a könyvekről való beszélgetés inspirálása.

A [Mindenki unokája](#) programban a könyvtárakban olyan nyugdíjasokat képeznek ki, akik vállalják, hogy óvodákban felolvassanak. Az önkéntesként részt vevő nyugdíjasok egy felkészítő tanfolyamon (olvasóköri) vesznek részt a könyvtárban, ahol a gyerekek nyelvi fejlődéséről, az óvodák működéséről és a gyerekirodalomról hallgatnak előadásokat. A felolvasók saját gyerekkoruk és mai kedvencek meséit olvassák fel. A cél generációk és etnikai csoportok közötti találkozók létrehozása az óvodákban.

A Könyvet Mindenkinek Kiadó *Olvasz nekem, Apa!* nevű kampányának alap gondolata, hogy az apák fontos példaképek fiaik számára. Az olvasást népszerűsítő találkozók az apák munkaidőben vehettek részt, a színhely a könyvtár volt, ahol a résztvevők egy íróval és egy olvasáspedagógussal találkoztak, és sokat megtudhattak a gyermekek nyelvi fejlődéséről, és arról, hogy mely könyvek ajánlottak a különböző korosztályok számára. A program végén a résztvevők könyvcsomagot kaptak. A résztvevők 90 százaléka a tanfolyam után többet olvasott, nemcsak magának, hanem a gyermekeinek is.

23. Szlovákia

Az *Egész Szlovákia olvas a gyerekeknek* (Celé Slovensko číta deťom) programot az azonos nevű szervezet (polgári társulás) indította 2011-ben, azóta folyamatosan megvalósul. Célja, hogy a közös, hangos felolvasásnak és a könyveknek köszönhetően tartós kapcsolatok alakuljanak ki a családban a gyerekek és a felnőttek között. A programba több mint ötven nyilvános könyvtár kapcsolódott be egész Szlovákia területén.

Az *Éjszaka Andersennel* (Noc s Andersenom) projektet a Szlovákiai Könyvtárosok és Könyvtárak Egyesülete (Spolok slovenských knihovníkov a knižníc) indította partnereivel, a Slovart Kiadóval és a Szlovák Rádióval. A program szervezése 2006-tól folyamatos, célja a könyvtárban töltött éjszakai játék és kaland, és persze az, hogy a meseolvasás révén közelebb kerüljön a gyermekekhez a könyvek birodalma, és szeressék meg az olvasást és a könyvtárlátogatást. A programba 2022-ben rekordmennyiségű, csaknem 380 könyvtár, iskola és egyéb oktatási, illetve kulturális intézmény kapcsolódott be összesen 18.667 fővel.

A könyvjelző összeköti az iskolákat (Záložka do knihy spája slovenské školy) *cseh és szlovák* közös projekt kezdeményezője a pozsonyi Szlovák Pedagógiai Könyvtár (Slovenská Pedagogická Knižnica), együttműködő partnere a brünni Jiří Mahen Könyvtár (Knihovna Jiřího Mahena v Brně). A programok szervezése 2009-től folyamatos. A cél az olvasási kedv felkeltése és támogatása a tanulók körében. A gyermekek egy kedvenc könyv elolvasása után a könyvjelzőjükre lerajzolják kedvenc szereplőjüket, a könyvjelzőjük hátuljára pedig írhatnak üzenetet, elérhetőséget, így a program a kapcsolatteremtést is kiválóan szolgálja. 2021-ben 934 iskola (225 cseh és 709 szlovák) vett részt a programban, összesen 107.234 diák (22.896 cseh és 84.338 szlovák) bevonásával.

A *Népmese napja* (Deň ľudovej rozprávky) program kezdeményezője 2008-ban a Slovenská Národná Knižnica (Szlovák Nemzeti Könyvtár) volt, azóta számtalan könyvtár csatlakozott a naphoz.

Évente egy alkalommal szervezik meg, célja az olvasást népszerűsíteni ezzel a kampánnyal, egyben kapcsolódni Pavel Dobšinský szlovák néprajzkutató születésének évfordulójához. A Népmese napján minden évben március 16-án új játékos meseversenyt találnak ki a gyerekek számára.

A [Čítajme si](#) (Olvassunk) programot a Linka detskej istoty UNICEF (az Unicef szlovákiai segélyvonala) szervezi a szlovákiai közkönyvtárakkal és iskolai könyvtárakkal együttműködve, 2008 óta folyamatosan. A projekt hatórás felolvasómaraton keretében népszerűsíti az olvasást. A kijelölt napon a gyerekek Szlovákia-szerte felolvasnak egy könyvet, melynek címét a helyi partnerek – könyvtárak/iskolák – választják ki, minden részt vevő gyermekolvasó egy oldalt olvas el. 2017-ben 46.040, 2018-ban 38.853, 2019-ben 32.425 gyermek vett részt benne.

A szlovák könyvtárak fejlesztésének [2015–2020-as stratégiai terve](#) (1.3. pont) is tartalmazza az olvasásnépszerűsítés feladatát.

Szlovákiában differenciáltak a **beiratkozási díjak**, a legmagasabb díjat az aktív dolgozóknak számító felnőttek fizetik. A diákok, a munkanélküliek és a nyugdíjasok csökkentett összeg fejében iratkozhatnak be. A súlyos egészségkárosodással élők (látás-, hallás- és mozgássérültek) és az iskolás kor előtti gyerekek a legtöbb helyen ingyenesen vagy minimális térítés ellenében használhatják a könyvtárakat. Ingyenes könyvtárhasználatot leginkább a 6–7 év alatti és a 70 év feletti korosztálynak, valamint a rokkantnyugdíjasoknak kínál a könyvtárak egy része.

24. Szlovénia

Szlovéniában a 2009–2011-es időszakban újraértékelték, egyben felülvizsgálták a felnőttek műveltségfejlesztését szolgáló, nyilvánosan elismert programokat, 2014-ben pedig aktualizálták őket, elfogadásuk az illetékes minisztériumban folyamatban van. A programok a résztvevők számára ingyenesek, finanszírozzuk az Oktatási, Tudományos és Sportminisztérium és az Európai Szociális Alap.

Létezik továbbá egy nemzeti tárcaközi program is, amely a fiatal sportolók olvasásának népszerűsítését célozza meg, ismertté pedig a *#spotrajmoinberimo* néven vált. Kiindulópontja a Szlovén Köztársaság kormánya által 2019 decemberében elfogadott, az olvasási készség fejlesztésére irányuló 2019–2030-as nemzeti stratégia, valamint a könyvtárakra vonatkozó 2018-as szakértői ajánlások és szabványok. A programot 2020-ban az Európai Sporthét keretében kísérleti jelleggel Koper, Maribor és Kranj általános könyvtáraiban az élsportolók és a fiatal sportolók közötti könyv- és olvasóbeszélgetés formájában próbálták ki.

A *Rastem s knjigo* országos projekt az olvasáskultúra népszerűsítésére jött létre, a Szlovén Könyvügynökség valósítja meg az általános gyűjtőkörű (települési) könyvtárakkal együttműködve. A projekt célja, hogy az általános és középiskolás tanulókat szlovén szerzők ifjúsági regényeinek olvasására és az általános gyűjtőkörű könyvtárak látogatására ösztönözze.

Évente kerül megrendezésre a *Nemzeti Közös Olvasás Hónapja* (Nacionalni Mesec Skupnega Branja), ami idén szeptember 8. és október 9. között zajlik majd számtalan programmal, eseménnyel, rendezvénnyel. A program első alkalommal 2018. szeptember 8-án (az írástudás világnapján) debütált, szervezői a Szlovén Olvasószövetség, a Szlovén Olvasójelvény Szövetség–ZPMS, a Szlovén Írók Szövetsége, a Maribori Könyvtár, a Kranji Városi Könyvtár, a Ljubljana Városi Könyvtár, az IBBY szlovén szekciója, a Szlovén Általános Könyvtárak Szövetsége és a Szlovén Könyvtári Szövetség. A kampány partnerei a szakminisztériumok és a Szlovén Andragógiai Központ, valamint a Szlovén Könyvügynökség mint a kommunikációs kampány társszponzora. A kampány tiszteletbeli védnöke Borut Pahor köztársasági elnök és az UNESCO Szlovén Nemzeti Bizottsága volt.

A *könyvek éjszakája* (Noč knjige) nemzetközi rendezvény, amelyet Szlovéniában rendeznek meg az UNESCO tiszteletbeli védnöksége alatt. Az olvasók minden nemzedékét megszólítja, a legfiatalabbaktól a legidősebbekig. Erre minden évben a könyv világnapján, április 23-án kerül sor. A program elősegíti az olvasáskultúra, az írástudás, valamint a képzelet és a tudás értékeinek növekedését a társadalomban.

Az *Egy éjszaka Andersennel* (Noč z Andersenom) programot 2006-ban először az Anton Tomaž Linhart Radovljica Könyvtár szervezte meg, később csatlakozott hozzá a Brežicei Könyvtár és a Murska Sobota Regionális és Tanulmányi Könyvtár abból a célból, hogy egy kalandokkal teli éjszaka során adjanak élményt a könyvolvasásból, és szerettesék meg a fiatalokkal a könyvtárakat.

25. Ukrajna

Az ukrán kulturális miniszter kiemelt figyelmet fordít az olvasás és a könyvkiadás problémáira, ezért kezdeményezte a 2021–2025 közötti időszakra szóló [olvasásfejlesztési stratégia](#) kidolgozását, melyen több hónapon át több mint 80 szakértőből álló csoport dolgozott. A koncepció kialakítása már megtörtént, bemutatására 2021. március 26-án került sor, nyilvános vitája pedig a Kulturális és Információpolitikai Minisztérium honlapján zajlik. A stratégia célja az olvasás készségének és igényének kialakítása: az olvasás mint trend, az olvasási készségek és igények fejlesztése, valamint a könyvekhez való hozzáférés, a könyvökoszisztéma támogatása és fejlesztése.

A [Könyvmánia](#) országos olvasási verseny 12–14 éves tinédzserek számára 2002 óta minden évben januártól áprilisig tart. 370 kerületben, 141 városban, több mint 8.600 iskolában, valamint 880 könyvtárban rendezték meg eddig a versenyt. A 6–8. osztályos tanulók több hónapig olvasnak könyveket, és bejegyzéseket készítenek olvasónaplójukba. A verseny célja, hogy kialakítsa a gyerekek rendszeres iskolán kívüli olvasási szokásait, valamint bebizonyítsa, hogy csak akkor lehet nyerni, ha valaki sokat olvas. A verseny négy szakaszból áll, minden résztvevője díjat kap. Minden régióból két nyertes gyermeknek van lehetősége részt venni a Lvivben megrendezett *Könyvmánia Nemzetközi Gyermekolvasó Fesztiválon*. A Könyvmániát a Kiadók Fóruma civil szervezet támogatja, amely már közel harminc éve hivatott népszerűsíteni az olvasást és a könyvkiadást Ukrajnában azzal

A [Nemzetközi Gyermek Olvasó Fesztivált](#) a Kiadók Fóruma civil szervezet szervezésében a 2000-es év óta évente rendezik meg, és számos olyan tevékenységet foglal magában, amelyek célja az olvasás népszerűsítése a 4–14 éves gyermekek és a serdülők körében. Az évek során a fesztiválon több mint 65.000 gyermek és szüleik, szerzők, kiadók, kutatók, oktatók és egyéb érintettek vettek már részt. A híres emberekkel való érintkezés és a különféle eseményeken való részvétel révén a gyerekek megtanulják, hogy az olvasás nemcsak hasznos, hanem egyben szórakoztató és érdekes is. A fesztivál formája lehetővé teszi, hogy a gyerekeket többféleképpen vonják be az olvasásba, kreativitással, sporttal, játékkal és egyéb szabadidős tevékenységekkel. A fesztivál három napja alatt több mint háromszáz eseményt tartanak, köztük az Összukrán felolvasóverseny győzteseinek ünnepélyes díjátadóóját, találkozásokat ukrán és külföldi írókkal, irodalmi felolvasásokat, különféle művészeti mesterkurzusokat, beszélgetéseket, versenyeket.

Az [Év Legjobb Olvasója](#) elnevezésű verseny Ukrajna megyei és tudományos könyvtárainak részvételével, az [Ifjú Olvasó](#) a gyermek- és ifjúsági könyvtárak szervezésében zajlik. Az *Olvasás Élenjárója* versenyen minden megyei gyermek és ifjúsági könyvtár részt vesz.